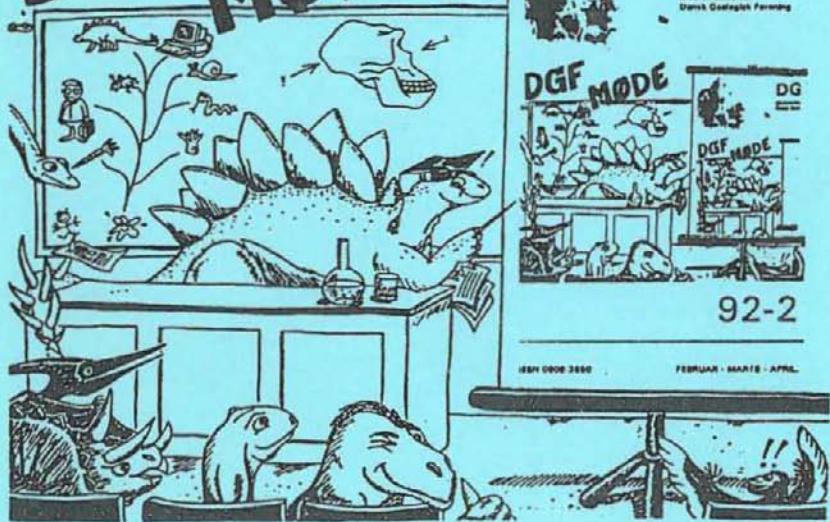

DGFnyt

Medlemsblad for
Dansk Geologisk Forening

DGF MØDE

92-2

ISSN 0906-3650

FEBRUAR - MARTS - APRIL.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Referat af generalforsamling	3
DGF's regnskab for 1991	7
Kommende møder	
DGF København	11
Dansk Sedimentologisk ForskningsGruppe	12
Sedimentologisk Klub	15
Palæontologisk Klub	17
DGF, Århus	18
Fællesmøde: Geologisk & Geofysisk Forening	19
NORDQUA and IGCP-project 253 Excursion in the Skagerak-area.	21
SPE Copenhagen Section, møder for foråret 1992	22
Afholdte møder	
Palæontologisk Klub	23
Biblioteksmøde om "Danske geologers adgang til geologisk litteratur". Materiale fra mødet.	24
Geologiske arbejdspladser	
En DGU geolog's indtryk fra et maringeologisk ODP togt i Stillehavet (Lars Ole Boldreel, DGU)	30

Debat

Alternative tanker om vandressourcer og Danmarks Naturfrednings Forenings politik.(Niels Schrøder, TEK-SAM, RUC) 34

Kontaktpersoner

Amterne 40
Faglige 41
Den danske Nationalkomité for Geologi 42

Retninglinier for bidragsydere til DGFnyt 43

Mødekalender 44

REFERAT AF GENERALFORSAMLING i Dansk Geologisk Forening.

MANDAG D. 27. JANUAR 1992
Geologisk Museum, Auditorium 1, kl. 17.00.

DAGSORDEN:

1. Valg af dirigent.
2. Formandens beretning.
3. Fremlæggelse af regnskab.
4. Fastsættelse af kontingent
5. Evt. indkomne forslag.
6. Valg af ny formand, se pkt. 4 i lovene.
7. Valg af øvrige bestyrelse.
8. Valg af revisorer.
9. 100 års jubilæum 1993.
10. Eventuelt.

Ad 1: Allan Grambo-Rasmussen blev valgt som dirigent.

Ad 2: Formandens beretning omfattede følgende:

a. Foreningen: Medlemstallet er stadig ca 800, inkl 40 livstidsmedlemmer. Formanden så gerne aktiviteter, for øget medlems-tilslutning, da der hidtil kun har været sporadiske tiltag primært rettet mod universiteterne.

b. Møder: Mødeaktiviteten har kun omfattet 5 møder i de forløbne år, mest med skuffende tilslutning (20-30 tilhørere).

Det blev konstateret, at der ikke har hjulpet på tilslutningen at ændre mødetidspunktet. Der har været forsøgt med 20³⁰ og 17⁰⁰. Formanden mente, at den ringe tilslutning til foreningens møder kunne skyldes den store aktivitet i de geologiske klubber og i Århus afdelingen. Der har været ca 60-70 møder i 1991 i dette regi.

c. Publikationer:

DGF-nyt er udkommet med 4 numre i 1991. Der har beklageligvis været problemer med udsendelsen af bladet, men det skulle der være rådet bod på nu. Bladet har haft 2 redaktører, og er de sidste 2 gange udkommet med store mængder stof. Formanden anså det for en opgave for den nye bestyrelse, at finde fastere rammer for stof til bladet.

Årsskriftet for 1990/1991 er meget langt fremme, og vil udkomme i løbet af kort tid. Der blev efterlyst flere manuskripter, så det er muligt at udgive årsskriftet hvert år.

Bulletinen er udkommet i 2 numre i 1991, 38 3-4 og 39 1-2. Det næste nummer er "på trapperne" (er færdigtrykt til udsendelse). Der mangler 25% af mindebindet om Tove Birkelund, så det udkommer i 1992.

d. **Geologpris.** Formanden fortalte, at DGU er ved at indstifte en geolog-pris på 25.000 kr, der skal gives til en geolog eller lignende for stor indsats på det geologiske område i Danmark. Det er meningen at DGF's bestyrelse skal indstille folk til denne pris, der skal uddeles 1 gang årligt.

Ad 3: Regnskabet blev fremlagt med revisorernes godkendelse og derefter godkendt af generalforsamlingen (se side 7-10).

Der var spørgsmål om hvorvidt det kan lade sig gøre at lægge konti sammen, for at undgå flere gebyrer end højst nødvendigt.

Ad 4: Kontingentet blev efter bestyrelsens indstilling fastholdt på samme niveau som sidste år. Det er 275 kr pr. år, dog 165 kr for studerende.

Ad 5: Der var indkommet et forslag, publiceret i DGF-nyt 91-4 fra Inga Sørensen. Forslagsstilleren ønsker at honorere redaktøren af DGF-nyt med 2000 kr pr. udgivet blad. Argumentet var at man forlangte at bladet udkom til fastlagte tider, af hensyn til annoncering af arrangementer.

Dirigenten startede med at påpege at en beslutning ikke var mulig, da forslag ifølge lovene skal være kendt af medlemmerne inden 1. december.

Der var derefter en almen diskussion om emnet. Formanden pointerede at man går ind i bestyrelsen af interesse, og at man selvfølgelig ikke skal have udgifter i forbindelse med dette arbejde. Han gjorde opmærksom på at DGF-nyt-redaktøren ikke er den eneste redaktør i foreningen. Der er også redaktører af Årsskriftet og Bulletinen. Formanden vil tage spørgsmålet op på et bestyrelsesmøde senere.

Derefter var der tale om samarbejde med det nystartede "Geologisk Nyt".

Endelig blev det foreslået at lave løssalg af DGF-nyt for kr. 10 pr. blad.

Til slut blev der gjort opmærksom på tilsvarende blade i de øvrige nordiske lande. De er knap så ydmyge.

Formanden svarede at DGF-nyt er på forsøgsstadiet endnu, og en eventuel kvalitetsforbedring vil blive overvejet senere.

Ad 6: Ifølge vedtægterne skulle Peter Gravesen gå af som formand på denne generalforsamling. Til ny formand blev Stefan Hultberg valgt uden modkandidater.

Ad 7: Blandt den øvrige bestyrelse modtog Bibliotekar, Erik Kristiansen og redaktør, Steen Sjørring genvalg. Formanden stillede op som kommende næstformand. Som repræsentant fra Århus var Marianne Vasard Nielsen blevet valgt. Kassereren, Liselotte Kiørboe, næstformanden, Finn Surlyk og sekretæren, Peter Stockmarr modtog ikke genvalg.

Den nye bestyrelse blev sammensat som følger:

Formand.....Stefan Hultberg (nyvalgt).
Næstformand.....Peter Gravesen (genvalg)
Kasserer.....Torsten Toksvad (nyvalgt).
Sekretær.....Bo Nyvang Andersen (nyvalgt).
Redaktør for årsskriftet.....Steen Sjørring (genvalg).
Redaktør DGFnyt & repræsentant fra Århus
.....Marianne Vasard Nielsen (genvalg).
Bibliotekar.....Erik Kristiansen (genvalg).

Under dette punkt meddelte formanden at redaktøren af Bulletinen trak sig tilbage i løbet af året. Hans Jørgen Hansen har været redaktør i 14 år.

Ad 8: Revisorerne Peter Konradi og Knud Binzer modtog genvalg.

Ad 9: DGF har 100 års jubilæum i 1993. Der er endvidere 100 års jubilæum for geologisk museum det samme år.

Det kan dog ikke lade sig gøre at holde et fælles jubilæum. Der er i bestyrelsen ideer om at lave et 2-dages festsymposium i maj, hvor nøgleområder af den danske geologi tages op.

Chris Pulvertaft og Steen Sjørring foreslog at uddele Stenomedaljen i forbindelse med jubilæet.

Det er foreslået at DGF's arrangement lægges i forlængelse af Geologisk Museums jubilæumsarrangement.

Endvidere er der tale om at udgive en specialpublikation i anledning af jubilæet.

Der blev endvidere rundkastet ideer lige fra logo til jubilæet, gaver udsendt til medlemmerne og ide om at forsøge på at få udgivet et frimærke i anledning af jubilæet. Bestyrelsen arbejder videre med ideerne.

Bestyrelsen retter en appel til medlemmerne om at være aktive og komme med flere gode ideer.

Referatet er skrevet af Peter Stockmarr d.
30/1-1992.

DGF's regnskab 1991

Almen virksomhed

Indtægter

Møder, salg ved	265,00 kr
Kontingenter, indbetalinger	178.160,00 kr
Diverse:	
Renter	7.193,87 kr
Gebyrer	160,00 kr
Refusion publ.	1260,00 kr
i alt	9.348,87 kr
Indtægter i alt	<u>187.773,87 kr</u>

Udgifter

Møder:	
Rejser & fortæring.	6.907,00 kr
Porto & papirvarer	10.3337,76 kr
Medhjælp	868,00 kr
A-skat & feriepenge	1.562,85 kr
I alt	19.675,61 kr
Kontingent:	
Porto & papirvarer	2.844,94 kr
Medhjælp	1.720,00 kr
A-skat & feriepenge	15,00 kr
I alt	4.579,94 kr
Diverse:	
Papirvarer mv	3.383,10 kr
Gebyrer, renter m.v	1.289,38 kr
Medhjælp	7.523,85 kr
A-skat & feriepenge	11.398,00 kr
I alt	23.694,18 kr
Ekskursion	671,84 kr
Udgifter ialt	<u>54.997,57 kr</u>
Driftsbevægelser	<u>132.776,30 kr</u>

Tilgode

Clemens legat	671,84 kr
Livsvarige medl. grundf	9.075,00 kr

Gæld

Publ. konto 80% konting.	149.788,00 kr
Publ. konto. vedr. obl.	735,00 kr

Regulering af drift 14.776,16 kr

Driftsunderskud 7.999,86 kr

Almen virksomhed

Aktiver

Kassebeholdning pr. 31.12.1991:

Bankbog 855 02 14807	105,27 kr
Chekkonto 855 00 06236	..	16.528,90 kr
Postgiro 9002189	25.590,80 kr
Kontantbeholdning	375,30 kr

Obligations beholdning kr. 64.000, kursværdi . 64.896,00 kr

Regulering af formue:

Publ. kontos andel.....	44.616,43 kr
Tilgode i Clemens legat.....	671,00 kr
Tilg. livsvar.medl.grundf..	9.075,00 kr

Ialt 72.626,68 kr

Passiver

Almen virksomhed

Formue pr. 1.1.1991	73.970,54 kr
Kursgevinst	6.656,00 kr
Driftsunderskud	7.999,86 kr

Ialt 72.626,68 kr

Publikations konto

Indtægter

Salg af skrifter	51.637,65 kr	
Renter	85,79 kr	
Moms retur	8.492,00 kr	
I alt	60.215,44 kr

Udgifter

Bull. 38, 1-2	125.969,82 kr	
Bull. 38, 3-4	4.043,08 kr	
Bull. 39, 1-2	76.865,12 kr	
Moms ud	8.389,00 kr	
Medhjælp løn, skat feriep.	1.260,00 kr	
Porto og gebyr	12.474,20 kr	
I alt	229.001,22 kr
Driftsbevægelse	168.785,78 kr

Formue

Aktiver

Bankbog 819 03 62893	646,00 kr
Andel af Clems legats fond	..	5.930,40 kr
Andel af Almens formue	44.616,43 kr

I alt 51.192,83 kr

Passiver

Kapital konto:

Formue 1.1. 91	63.525,21 kr
Driftsbevægelse	- 168.785,78 kr
Tilgode 80% kontingent	149.788,00 kr
Tilgode obligations rente	700,00 kr
Tilgode kursgevinst	35,00 kr
Tilgode Clements legat	5.930,40 kr

I alt 51.192,83 kr

Livsvarige medlemmers Grundfond

Drift

Indtægter:

Renter & Kursgevinster 9.371,10 kr

Udgifter

Depotgebyr 200,00 kr

Driftsbevægelse 9.171,00 kr

Skyldig almen konto 9.075,00 kr

Driftsoverskud 96,10 kr

Formue

Aktiver

Kassebeholdning pr. 31.12.91.

Bankbog 855 02 14831 . . . 9.190,98 kr

Kapitalkonto 812 17 05320 2.234,50 kr

Obligationer, pålydende 92.000, kursværdi . 92.174,50 kr

Regulering af formue:

Almen kontos andel i formue kr. 9.075,00

I alt 94.524,98 kr

Passiver

Formue pr 1.1.91 88.829,88 kr

Kursændring 5.599,00 kr

Driftsoverskud 96,10 kr

I alt 94.524,98 kr

Hovedregnskabet og fondsregnskaber er gennemgået og fundet rigtige. Kontooversigt forevist. 27.1.92

Underskrevet af revisorerne: Knud Binzer & Peter Konradi.

KOMMENDE MØDER

DGF København.

**Lars Nydahl Jørgensen,
Mærsk Olie og Gas AS**

**Geologiske aspekter af indvin-
ding af olie og gas fra de
danske felter i Nordsøen, bl.a.
set i lyset af anvendelsen af
vandrette borer.**

**Mødetid og - sted: mandag den 24. februar 1992, kl. 17.00,
Geologisk Museums Auditorium, Øster Voldgade 5-7, København.**

Produktionen fra de danske felter i Nordsøen er i løbet af 80-erne mangedoblet til i dag at dække hele Danmarks olie- og gasforbrug. Dette er ikke mindst takket være avanceret teknologi, bl.a. vandrette borer, som kan forøge indvindingsgraden fra de eksisterende felter. Bestræbelserne på at intensivere olieindvindingen placerer det geovidenskabelige arbejde stadig mere centralt og stiller nye krav til geologer og geofysikere.

Der vil blive vist eksempler på anvendelsen af 3D seismik, på nye anvendelser af biostratigrafi, på anvendelsen af sprækkestudier og på hvorledes nye metoder tages i brug for at kortlægge variationer i stressfeltets orientering.

Dansk Sedimentologisk
ForskningsGruppe

Årsmøde

Grønlands Geologiske Undersøgelse

Lørdag den 14. marts 1992
kl. 9.15 - 17.00 + efterfølgende spisning

TILMELDINGSFRIST d. 1. marts 1992.

Kære venner,

Vi inviterer hermed til årsmøde i Dansk Sedimentologisk Forskningsgruppe lørdag d. 14. marts 1992 på Grønlands Geologiske Undersøgelse.

Alle sedimentologi-interesserede er velkomne til at bidrage med korte foredrag, plancheudstillinger eller som tilhører/tilskuere.

Alle sedimentologiske emner, akademiske som praktiske har interesse, i forbindelse med årsmødet vil der endvidere blive afholdt generalforsamling i Sedimentologisk klub. (Se side 15).

Vi erindrer om, at DSFG stadig er det uformelle forum, hvor alle landets sedimentologer kan mødes for at fremlægge og diskutere de emner, der optager dem for tiden. Vi opfordrer derfor især speciale-studerende og stipendiater til at møde op. Benyt lejligheden til at få jeres ideer testet og få træning i at fremlægge det væsentlige i jeres arbejde i kort og koncis form.

- Sted:** Grønlands Geologiske Undersøgelse, Øster Voldgade 10 indgang N, København.
- Tid:** Lørdag d. 14 marts 1992, kl. 9.15 - 17.00 + efterfølgende drinks og middag. (Se tilmeldingsblanket).
- Foredrag
Planche-
udstilling:** Anmeldes snarest muligt og senest 1. marts - der skal ikke skrives abstract så hvorfor ikke gøre det straks! Husk at taletiden på 15 min. skal overholdes.
- Lysbilleder:** 50 X 50 mm dias (ydre mål af diasrammer). Dobbeltprojektion er mulig. Husk at lysbilleder skal kunne læses fra baggrunden af lokalet.

Fyld tilmeldingsskemaet næste side ud og send det snarest muligt til os.

Med venlig hilsen
Gregers Dam, Lars Stemmerik & Martin Sønderholm.
Grønlands Geologiske Undersøgelse
Øster Voldgade 10, 1350 København K.

**DANSK SEDIMENTOLOGISK
FORSKNINGSGRUPPE
ÅRSMØDE
PÅ
GGU,
14. MARTS 1992**

Navn: _____

Adresse: _____

Jeg ønsker/ønsker ikke at holde foredrag af 15 min. varighed med titlen:

Jeg ønsker at vise 50 x 50 mm dias i et/to lysbilledapparater/overheadprojektor/andet anfør hvilket:

Jeg ønsker/ønsker ikke at vise en plancheudstilling. Dens titel er:

Den fylder ____ m bordplads og ____ m x ____ m vægplads.

Andre ønsker: _____

Jeg ønsker/ønsker ikke at deltage i den efterfølgende middag.

Vi forsøger at spise middagen ude i byen, hvis vi kan finde et sted med rimelige priser. Tilmelding er derfor nødvendig af hensyn til bordbestilling. Det ikke ønskede overstreges, og siden returneres til arrangørerne.

SENEST 1. MARTS 1992.

HUSK at medbringe frokostmadpakke.

**SEDIMENTOLOGISK KLUB
FORÅRSPROGRAM 1992**

DSFG ÅRSMØDE SE ANDETSTEDS.

**GENERALFORSAMLING
I
SEDIMENTOLOGISK KLUB**

I forbindelse med årsmødet i Dansk Sedimentologisk Forsknings-Gruppe d. 14.3.1992 (kl. 9.15 - 17.00) på GGU afholdes generalforsamling i Sedimentologisk Klub.

Klubbens to co-formænd Peter Johannesen og Henrik Olsen ønsker at give plads for nyt initiativ og gåpåmod og træder derfor tilbage efter 6 spændende år i "stolene". Der vil således blive afholdt valg til formandskabet på generalforsamlingen.

Har du lyst og ideer, så overvej at stille op til valget.

Tilmelding af kandidater foregår på selve generalforsamlingen.

Peter Johannesen
(DGU tlf.: 31 10 66 00)

& Henrik Olsen
(DTH, tlf.: 45 93 62 66)

Helle H. Midtgaard **Vertical og regional faciesfordeling i deltacykler fra Atane Formationen, Øvre Kridt, Vestgrønland.**

Mødetid og - sted: 22. april kl. 15.00, Geologisk Centralinstitut, Øster Voldgade 10, København, Auditorium "lille a".

De kulførende deltaiske aflejringer er undersøgt i 400 m høje blotninger fordelt over en strækning på 30 km. Sedimenterne er aflejret ved gentagne prograderinger af deltalober på lavt vand efterfulgt af transgressioner. På baggrund af den vertikale og regionale fordeling af facies, tolkes de sedimentære aflejringsmiljøer i deltasystemet. Desuden diskuteres en mulig sekvensstratigrafisk tolkning af deltasystemets udvikling.

Birger Larsen (DGU) **Den sedimentære udvikling af en shelf med glacialpræg.**

Mødetid og -sted: 13. maj, kl. 15.00, DGU, Thoravej 8, København, Auditoriet i stuen.

Tynde morænelag er et velkendt fænomen fra landområder som Danmark, men hvordan dannes flere hundrede meter tykke morænelag?

Ved ODP boringer i Antarktisk shelf i Prydz Bay viste det sig, at hårdt moræneler med et meget beskedent marint præg udgør hovedparten af hele den ydre glaciære shelf i en 800-1000 m tyk formation. Baseret på seismisk stratigrafi, boringer og belastningshistorien, som den afspejler sig i de geologiske egenskaber, er der opstillet en model for udviklingen af den glaciært dominerede shelf i Prydz Bay med sedimentation fra en strandet isshelf ved shelfkanten som et vigtigt element.

Den ensartede morfologi, den seismiske struktur og de få boreoplysninger fra andre antarktiske og arktiske shelfområder antyder, at elementer af modellen også er anvendelig for andre tidligere glaciære områder - som Danmarksstrædet og omkring Færøerne.

Palæontologisk Klub

Program for vinteren 1992

Møder afholdes på tirsdage kl. 15.15 i afdelingens bibliotek i stuen.

- 25.2.1992 **Hans Jørgen Hansen** (Hist. Geol. & Pal.):
Staturrapport over Kridt-Tertiær grænse
konflikten - et modspil til Alvarez.
- 17.3.1992 **Ella Hoch** (Geol. Mus.): Om Hesperornis
o.a. Kridttids-fugle (bl.a. fra Skandi-
navien).
- 31.3.1992 **Richard Bromley** (Hist. Geol & Pal.):
Erfaringer fra et gæsteforskerat i
Sydtyskland - om sporfossiler o.m.a.

DGF Århus

I *Århusudvalget* vil vi først gerne opfordre til at så mange som muligt deltager i *Debatmødet* på DGU lørdag den 29. februar 1992 kl. 10.30. (Se DGFnyt 92-1, side 53). Vi ser det som en spændende udfordring og et godt initiativ. Derudover er der en lang række møder omtalt i dette og det sidste blad, som lyder interessante og spændende for geologisk interesserede, så vi håber alle kan få nogle gode oplevelser.

I udvalget har vi desværre ikke fået nogen møder i DGF Århus her i foråret, helt på plads i løbet af december og januar idet der bl.a. har været arbejdet med redaktion af DGFnyt. Vi arbejder imidlertid på følgende ideer:

Klimastratigrafi og Isotopmålinger.

Råvare geologi, her tænkes på nye anvendelser af plastisk ler, evt. kombineret med en opfordring til Ole Bertelsen om at gentage sit foredrag fra generalforsamlingen sidste år om bygeologi i Ålborgområdet.

"Bentonitprojektet i Storestrøms Amt".

"Bromøde", det er blevet diskuteret om temamødet: FASTE FORBINDELSER MELLEM LANDSDELENE, afholdt 18. november i København kunne udbygges og med fordel gentages i Århus.

Vi modtager gerne forslag til andre møder og kritik og kommentarer til de her omtalte ideer.

På udvalgets vegne
Marianne Vasard Nielsen

**FÆLLESMØDE
GEOLOGISK OG GEOFYSSK FORENING**

Torsdag d. 12. marts 1992 kl. 19:30
Auditoriet, Geofysisk Institut, Haraldsgade 6

Hans Christian Larsen (GGU): ODP og planlagte ODP
boringer i Nordatlanten

Ocean Drilling Program (ODP) er et af de største geovidenskabelige samarbejdsprojekter. Danmark er medlem igennem et konsortium af 12 europæiske lande som deler ét medlemskab (European Consortium on Ocean Drilling, ECOD).

Danmark har netop rundet 5 års medlemskab ODP og kan se frem til øget engagement i projektet. Mest iøjnefaldende er her nok den nylige beslutning i ODP's videnskabelige ledelse om at afse et helt boretoget på 2 måneder i 1993 med det avancerede boreskib "JOIDES Resolution" til undersøgelser af den Sydøstgrønlandske kontinentalmargin baseret på et oprindeligt dansk/britisk boreforslag. Herudover kommer der også et boretoget i området omkring Svalbard og Nordøstgrønland (svensk/norsk forslag).

Afslagsraten på boreforslag ligger omkring 90% og den videnskabelige review process er meget hård, så Danmark kan være meget tilfreds med denne beslutning. SNF og det britiske forskningsråd har da også straks støttet med midler til de forudgående borestedundersøgelser i 1992, som foreløbig er sat i værk som et samarbejde imellem Cambridge University, GGU, DGU og marinegeologisk afdeling, AU.

Danmark er endvidere vært for en international ECOD workshop i perioden 6.- 8. maj 1992 (Se DGFnyt 91-4 side 17). Mødet afholdes på Rungsted Gård under titlen "Drilling towards the 21st century: ODP in the Atlantic" og tager sigte på at udbrede kendskabet til mulighederne i ODP samt at forberede nye boreforslag.

Sidst og nok mindst har de nordiske forskningsråd anbefalet at

placere det videnskabelige formandskab og sekretariat for ECOD i Danmark i den kommende tre-årsperiode. Dansk geovidenskab skulle således være sikret optimale kommunikationsmuligheder i den kommende vigtige periode med boringer i Nordatlanten.

De konkrete ODP boreplaner for 1993 og fremover for Nordatlanten er hovedemnet for fællesmødet imellem geofysisk og geologisk forening. Danmark har særlig interesse i to programområder:

1. riftprocesser og dannelse af kontinentalmargin
2. arktiske "gateway" boringer.

I 1993 er der programsat to togter til (1) og ét togt til (2).

Strukturen af kontinentalmargin ved opbrud af kontinenter og start af kontinentaldrift ser i en lang række tilfælde ud til at være totalt anderledes end den struktur der ses i typiske kontinentale riftsystemer og som indtil for ganske nylig opfattedes som et udviklingstrin henimod adskillelse af pladerne ved havbunds-spredning. Eksistensen af en helt ny type kontinentalmargin, de såkaldte "vulkanske riftede marginer", er blevet realiseret indenfor mindre end de sidste ti år og er fortsat næppe omtalt i nogen lærebog endnu. Den tidligere erkendte, og man kan sige klassiske marginstruktur, omtales idag som "uvulkanske riftede marginer", men omfatter måske mindre end halvdelen, ja måske langt mindre end halvdelen af de kontinentale riftede marginer på globalt plan. Den Østgrønlandske kontinentalmargin er udvalgt som typelokalitet for "vulkanske riftede marginer", og et første boretoget hertil ud af måske mange som ialt to til tre programsat til Sydøstgrønland i 1993. Det andet "rift margin" boretoget i 1993 går til den Iberiske kontinentalmargin som er udvalgt som typelokalitet for "uvulkanske riftede marginer".

Klimaskift, drivhuseffekt, global change etc. er helt andre emner som søges belyst igennem studiet af sen-Kænozoiske palæoklimatiske og palæoceanografiske ændringer. Vigtig information vedrørende disse forhold ligger gemt i havbunden og ikke mindst i de arktiske og subarktiske områder omkring Svalbard og Nordøstgrønland, som udgør den eneste dybhavsudveksling ("gateway") imellem det arktiske ocean og alle øvrige oceaner. Dette område har således en

unik indflydelse på det globale klima og er samtidigt et uhyre følsomt område for registreringer af klimaskift. ODP har besluttet at udføre et ud af to planlagte boretogter i området i 1993.

Det kan anbefales interesserede at læse artiklen i dette nummer under **Geologiske arbejdspladser**, hvor Lars Ole Boldreel (DGU) beretter om "En DGU geolog's indtryk fra et maringeologisk ODP togt i Stillehavet." red.

ANNOUNCEMENT

NORDQUA and IGCP- project 253.

Excursion in the Skagerak-area.

Sept. 28 to oct 2. 1992.

Excursion program:

- Sept. 28: Arrival Oslo in the afternoon.
A special excursion will be arranged for every arrivers.
- Sept. 29. Oslo - Oslofjord area by buss
Larvik - Frederikshavn by ferry (night).
- Sept. 30. Frederikshavn - North Jutland - Hirtshals.
- Oct. 1. Hirtshals - jutland- Frederikshavn.
Frederikshavn - Gotenburg by ferry.
- Oct. 2. Gotenburg - Halland
The excursion ends about 17.00 in Falkenberg.

The excursion will be focussed on the deglaciation history 14 Ka to 10 Ka.

Paper session will be held in Hirtshals and Oslo.

Papers dealing with the glacial history of Norden 18 Ka to 8 Ka are preferred.

The number of participants is limited to about 28 persons, and the cost of the excursion will be kept low.

Preliminary registration must be sent befor JULY 1 to:

Professor Bjørn G. Andersen, Institutt for Geologi, Universitetet i Oslo, Postbox 1047, Blindern, 0316 Oslo, Norway.

All preliminary registreted will receive a final program including exact cost in July. Final registration before Sept. 1.

SPE Copenhagen Section

Fra Bjarne Skovbro, Mærsk Olie og Gas AS, er modtaget oplysninger om følgende møder i Society of Petroleum Engineers's regi. Mødested og tidpunkt varierer fra gang til gang, oplysninger om det enkelte møde kan fåes ved at ringe til Bjarne et par dage før mødet på tlf. 3118 4044, Fax: 3120 0403. (red.)

March 9. 1992	Tom Hewett (SPE Distinguished Lecturer) Stanford University: Quantifying Reservoir Heterogeneity and its Impact on Reservoir Performance. Sponsor: Danop.
April 23. 1992	Statoil: New Strategies and Trends for Field Development in the North Sea. Sponsor: Statoil:
May 12. 1992	G.C. Thakur (SPE Distinguished Lecturer): Waterflood Surveillance Techniques - A Reservoir Management Approach. Sponsor: ABB Vetco Gray
June 13. 1992	The Board of the Copenhagen Section: Annual Meeting and "End of Season Party" Sponsor: Schlumberger.

AFHOLDTE MØDER

På grund af den korte tidsfrist har det ikke været muligt at få abstracts fra generalforsamlingen og referat fra debattmødet om Mineralogisk Klubs's fremtid.

Vi ser derfor frem til at kunne trykke disse og mange flere i næste nummer af DGFnyt, og beder foredragsholdere og mødearrangører læse "Retningslinier for bidragsydere til DGFnyt" samt bemærke deadline 29. april.

For fuldstændighedens skyld kan nævnes, at der udover de i DGFnyt 92-1 annoncerede møder, har været afholdt følgende møde:

Palæontologisk klub

17. januar 1992.

Lina B. Golovneva (Sct. Petersburg): Om M a
astricht og Danien floraer fra det østlige S
ibirien.

Dr. L.A.Nessov (Sct Petersburg): Om Krid
tidens pattedyr fra Kizylkum ørkenen (Ø.
F. Aral søen), deres tandskifte o.a. aspekt
er. Med følgende demonstration af materi
alet.

Dr. L.A. Nessov var gæst på Geologisk Museum.

Møde på DGU om:
Database om Danmarks Geologi
Mandag d. 27.1.92 kl. 14.00.

Mødet var tilrettelagt af Dorrit Korinth DGU's bibliotek, og da redaktøren desværre sad fast i tågen (flyet kom ikke frem til tiden) er nedenstående et udpluk af det materiale der blev udleveret på mødet.

På mødet blev man enige om at der skulle udsendes et redigeret forslag på grundlag af debatten på mødet, samt skriftlige kommentarer fra mødedeltagere. Der blev derfor nedsat en gruppe på 3 bestående af Henrik Züricho, Frederiksborg Amt, Birgit Petersen Storstrøms Amt og Dorrit Korinth DGU. De holder møde den 18.2.92 og vil gerne have kommentarer. Forslaget der kommer ud af mødet sendes til interesserede bl.a. mødedeltagerne. Hvis du er interesseret i at modtage dette materiale kan du henvende dig til Dorrit og komme på listen. red.

Dagsorden:

1. Kort introduktion
2. Hvor publiceres ny viden om Danmarks geologi?
Institutioner / Publikationer (Bilag 1, org. grøn)
3. Hvor genfindes ny viden om Danmarks geologi?
Internationale / danske databaser (Bilag 2, org. gul/blå)
4. Kan vi ved fælles indsats samle denne viden i en database?
 - A. DGU's Projektforslag (koordineret med Inga Sørensen)
(Bilag 3, org. lilla)
 - B. Databasens indhold og opbygning (bilag 4, org.lyserød)
 - C. EDB-løsningsmodeller (bilag 5, org. hvid)Kaffe og rygepause
5. Diskussion af DGU's oplæg - Konklusion
6. Hvordan skaffer vi ressourcerne?
7. Tidsplan
8. Eventuelt.

Bilag 1. (original grøn) Hvor publiceres ny viden om Danmarks geologi?

Institutioner:

Amtskommuner
Dansk Olie- og Naturgas
Dansk Geologisk Forening, - Bulletin &
Årsskrift
Danmarks Geologiske Undersøgelse
Danmarks Miljø Undersøgelse
Geofysisk Institut, Københavns
Universitet
Geologisk Centralinstitut, Københavns
Universitet
Geologisk Institut, Århus Universitet
Geologisk Museum
Geoteknisk Institut, ATV.
Grundvandscentret
Indstituttet for Geologi og Geoteknik.
DTH
Miljøstyrelsen
RISØ
Roskilde Universitetcenter
Vandkvalitetsinstituttet, ATV.
Ålborg Universitetscenter
Private ingeniørfirmaer
Private olieselskaber.

Geologiske tidsskrifter/serier:

Dansk Geologisk Forening Årsskrift
DFGNyt
DGU information
Geologisk Nyt
Varv

Bulletin of the Geological Society of
Denmark
DGU serie A, B, C, D,
DGU kortserie
Geokompender

Georapporter
Geoskrifter
Kort fortalt ... (DGU)

Danske tidsskrifter med geologiske artikler:

Brændboreren
Forskning og samfund
Geografisk orientering
Miljø og teknologi
Natur og Miljø
Naturens verden
Vand og Miljø
Vandteknik
Vækst.

Bilag 2 (original blå)

Hvor genfindes ny viden om Danmarks geologi?

Danske databaser med geologisk indhold.

Offentlige tilgængelige baser:

Liste med indhold, adgang, antal poster, starttidspunkt m.v. følgende databaser var på listen. interesserede kan kontakte Dorrit.

ALBA
ALIS
AUBOLINE
COSMOS
ODIN
RUBICON
SOL
ARTIKEL-BASEN
BASIS
DANDOK

Delbaser i DANDOK:

ENS
FOR
FRI
FTU
KU
TEK

Lokale databaser:

Litteraturoversigter findes på de enkelte institutioner i form af diverse databaser, kartoteker og kataloger.

KONKLUSION:

At genfinde ny viden om Danmark geologi kræver kreativitet og erfaring.

Bilag 2 (original gul)

Hvor genfindes ny viden om Danmarks Geologi?

Geologiske databaser i DIALOG og FIZ.

For at sammenligne baserne er der søgt på emnerne:

Danmarks geologi med udgivelsesår 1989 og 1990 og Stevns.

Søgningerne er foretaget på:

GEOREF
GEOARCHIVE
GEOBASE
PASCAL
COMPENDEX
NTIS
GEOS

Bemærkninger:

Søgning i GeoRef og Geos giver flest hit og de 2 baser supplerer hinanden godt.

komplet søgning kræver søgning i alle baser

GEOS, GEOARCHIVE & GEOBASE er hurtigere med europæisk stof herunder nordisk og dansk. GEOREF har mange internationale konferencebidrag.

Alle baser er længe om at inddatere danske kilder.

Alle baser prioriterer internationale tidsskrifter højt og har i mange tilfælde udarbejdet en liste over kerneskrifter, der inddateres først.

KONKLUSION:

Ny viden om Danmarks geologi genfindes i disse internationale baser, hvis det er publiceret i internationale tidsskrifter eller konferencer.

(Papirerne med søgninger og databasebeskrivelse fra database catalog 1991, kan rekvireres hos Dorrit af interesserede.)

Bilag 3 (original lilla)

Database om Danmarks geologi DGU's projektoplæg.

Databasen oprettes decentralt i samarbejde med geologiske institutioner i hele Danmark.

DGU er datavært.

Institutioner der publicerer geologisk litteratur inddaterer egne referencer.

DGU samler og redigerer databasen og supplerer databasen med øvrige referencer f.eks. artikler af udenlandske forfattere.

Databasen oprettes på DGU i BRS/Search, et fritekstsøgeprogram, der giver gode søgemuligheder og gode muligheder for at genanvende data til forskellige formål, f.eks. udskrift af referencelister, litteratur-oversigter m.m.

DGU udarbejder en inddaterings- og dataudvekslingsvejledning.

DGU konverterer de lokale pc-baser til BRS.

Dataleverandører modtager udskrifter fra den samlede base på disketter.

Ikke-dataleverandører kan købe den samlede database eller dele af den på diskette eller som udskrift.

Danmarks Geologi Databasen gøres på længere sigt online søgbar.

Det undersøges om referencer, der allerede er registreret i databaser kan konverteres til basen.

Bilag 4 (original lyserød)

Danmark geologi databasen: Opbygning

Indhold:

Referencer til litteratur om Danmarks geologi:

Bøger, tidsskrifter, rapport, tidsskriftsartikler, konferencebidrag, publicerede konferenceabstracts, kort, video m.m.

Litteratur om administration af Danmarks geologi (lovgivning, standarder o.s.v.)?

Avisartikler ?

Fortroligt materiale medtages ikke.

Opbygning:

Bibliografiske oplysninger:

Forfatter, titel, udgiver m.m. indlægges på en sådan måde, at krav til referencelister, bibliotekskataloger og - baser opfyldes.

Analyserende oplysninger:

Hver indførsel påføres flg. oplysninger: dokumenttype, niveau, danske emneord, geografiske navne og evt. UTM-kordinater.

Administrative oplysninger:

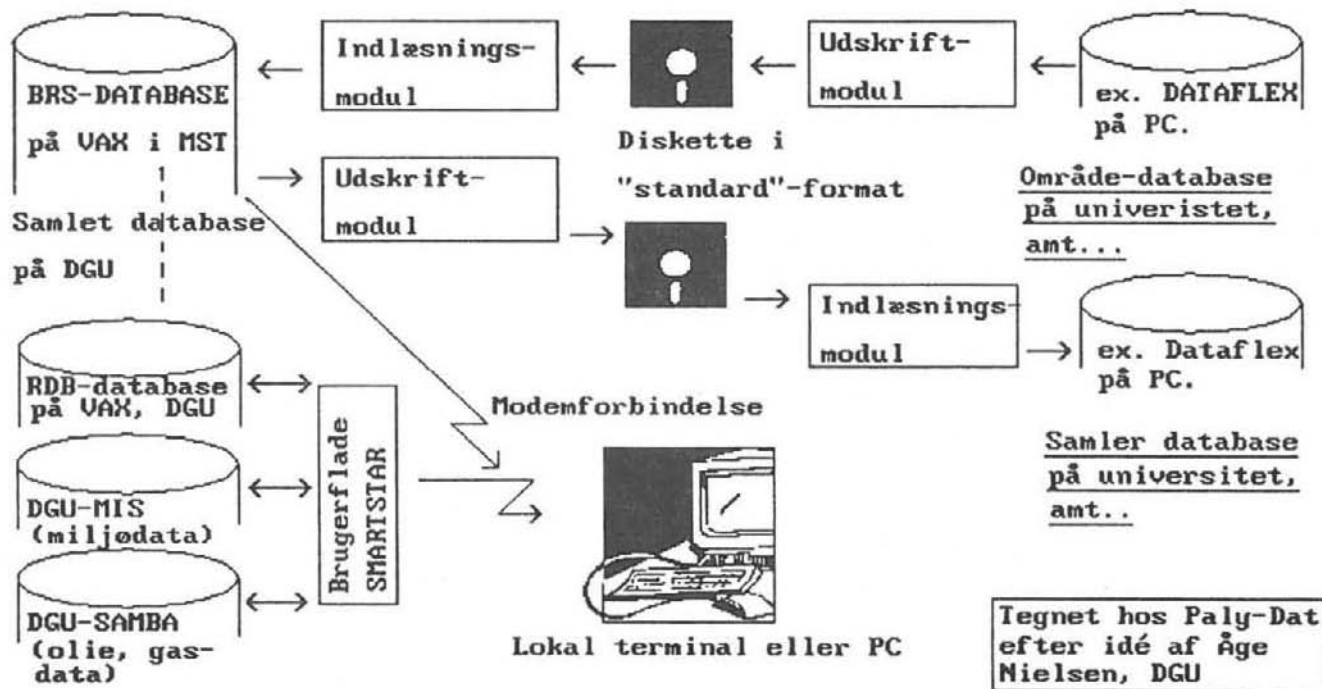
Hvor findes publikationen

Hvem (inst. navn) er ansvarlig for inddateringen.

- De øvrige 3 sider af bilag 4 var uddybende bemærkninger og oversigter, som interesserede, ligesom det øvrige materiale fra mødet, kan erhverve ved at kontakte Dorrit på DGU. Mødet sluttede med en demonstration af DGU's publikationsbase, GeoRef på CD-ROM og rundvisning på DGU biblioteket for interesserede.

Arrangører: Fra DGU' bibliotek Dorrit Korinth Jeppesen & Niels Toft Nielsen samt fra DGU's Afd. for Edb- og datalagring, Åge Nielsen.

SYSTEMOVERSIGT

Tegnet hos Paly-Dat efter idé af Åge Nielsen, DGU

Bilag 5. (Original hvidt papir).

GEOLOGISKE ARBEJDSPLADSER

EN DGU GEOLOG'S INDTRYK FRA ET MARINGEOLOGISK ODP TOGT I STILLEHAVET.

Dagligt arbejde og ODP.

Jeg er til daglig ansat ved Danmarks Geologiske Undersøgelse (DGU), Færø sektionen under Stratigrafisk afdeling.

Indenfor Færø-Rockall området findes der nogle spændende geologiske problemstillinger, som vi mener kan belyses ved hjælp af Ocean Drilling Project (ODP*) boreskibet, der kommer til Nordatlanten i 1993. Derfor udarbejdede vi i begyndelsen af januar 1991 tre forslag til videnskabelige boringer indenfor Færø-Rockall området i Nordatlanten. Ved at arbejde med boreforslagene fik jeg lyst til at deltage i et ODP-togt for at være med i et internationalt samarbejde omkring en spændende forskningsopgave og søgte derfor om togt deltagelse.

Forberedelser til togtet.

I april 1991 kom der besked om, at jeg var accepteret som deltager i ODP-togt (Leg 140). Jeg søgte 3 måneders orlov med løn fra DGU og rejseudgifterne blev dækket af Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd. Togt 140 gik til påbegyndte hul 504B (position $1^{\circ}13'611N$, $83^{\circ}43'818W$) på 3,5 km vanddybde. Boringen er 201 km syd for Costa Rica Riften, som er den østligste del af Galapagos sprednings centret i Stillehavet. Formålet med togtet var at bore videre i det 1621 m dybe hul 504B, som er påbegyndt i 1979. Ved togtet (Leg 137) i foråret 1991 satte en del af boreudstyret sig fast, og det var ikke muligt at få det op. Den første opgave på togt 140 var derfor at forsøge at få det fastsiddende, efterladte boreudstyr op af hullet. Hvis dette lykkedes skulle hullet uddybes, og vi skulle forsøge at gennembore grænsen mellem lag 2 og 3 i den oceaniske

skorpe. I tilfælde af, at det ikke var muligt at rense hullet, skulle vi sejle til Hess Deep, et alternativt borested. Mit arbejde skulle hovedsageligt bestå i at bestemme de fysiske egenskaber (porøsitet, densitet, hastigheder og termisk konduktivitet) af de bjergarter vi fik hentet op af borehullet.

Ombord på boreskibet.

Efter en "afpuddende" træning på DGU's kerneanalyse laboratorium gik turen d. 16.9 til Victoria i Canada, hvor jeg kom ombord på det 143 m lange skib med et 62 m højt boretårn. På skibet er der ca. 1000 m² arbejdsplads fordelt på 12 forskellige laboratorier (på 6 etager) med måleinstrumenter og computere. Skibet har to og fire mands kahytter, kantine hvor der serveres varmt mad fire gange i døgnet, vaskeri, hospital med læge, motionsrum og mødelokaler med video.

Ombord på skibet var vi 26 geologer (M/K) fra 11 lande. På turen fra Canada til borepositionen (4064 sømil) blev tiden brugt til at holde foredrag for hele gruppen om vores respektive arbejde, lære hinanden at kende, forberede målinger samt klargøre computer programmer. Vi ankom d. 1. oktober til en position 55 m SSØ for borehullet og skibets dynamiske positions udstyr bestående af 12 propeller blev sat i gang. Efter 1 time 42 minutter havde vi fundet borehullet ved hjælp af det undersøiske TV og sonar udstyr, idet borehullet var udstyret med en "re-entry cone" med reflektorer. Borerstrengen blev sænket gennem "re-entry conen" ned i hullet og i et hektisk døgn fik vi fire geofysikere/loggere målt temperatur og udført målinger med "Micro Formations Scanner" (FMS). Herefter var der en 10 dages frist til at "fiske" det tabte udstyr op af hullet. Hvis dette mislykkedes skulle vi lukke hullet definitivt og sejle til Hess Deep. Efter 9.4 dage lykkedes det under stor jubel at få det tabte udstyr op.

Herefter gik det glat og boreoperationerne samt prøve bearbejdningen foregik 24 timer i døgnet. Når der var boret 9,5 m blev borekernen hentet op uden at borestrengen blev taget op af hullet. De nummerede prøver blev bearbejdet af de forskellige arbejds-

grupper efter at fastlagt skema. Hver uge var der møde med fælles afrapportering, så alle havde godt overblik over det samlede arbejde.

Faglige resultater.

Fagligt set er hul 504B det dybeste videnskabelige hul (2000,4 m under havbunden) boret i oceanisk skorpe, gennem dike/gabbro og/eller lag 2/3 overgangen. Hullet er boret i 5.9 millioner år gammel skorpe og repræsenterer den bedste mulighed for at tage prøver på overgangen mellem "sheeted dike complex" og den underliggende gabbro i en kompleks skorpe. Derfor er det måske det vigtigste reference hul i verden til forståelse af sammensætningen og strukturen af normal oceanisk skorpe.

Resultaterne fra togtet er af generel interesse for at forstå processer i forbindelse med dannelse af oceanisk skorpe. Derudover er det et vigtigt bidrag til mit daglige arbejde på Færø sektionen, hvor der bl.a. arbejdes med den strukturelle udvikling af Nordatlanten og havbundsspredning.

Indtryk fra togtet.

Det var meget spændende at have mulighed for at arbejde så intenst og få en tværfaglig indfaldsvinkel til det arbejde man var igang med. Desuden er det interessant at udveksle livs og arbejdsvilkår med kolleger fra USA, USSR og Japan. Ret hurtigt var vi en gruppe på seks europæere fra forskellige geologiske discipliner, som arbejdede tæt sammen. Dette gav bl.a. muligheder for at snakke om prøver og resultater på en tværfaglig måde. Herved fik vi meget givtige resultater frem, som vi kunne præsentere på en form, som ikke var forbeholdt de enkelte fagdiscipliner.

Spørgsmålet er naturligvis om man kan gøre sig gældende som dansker på et ODP-togt. Det mener jeg afgjort man kan. Selvom jeg ikke tidligere har arbejdet som specialist med bjergarters fysiske egenskaber giver vores danske geologuddannelse mulighed for at se kritisk på de målte resultater. Derved var det flere gange muligt at vise, at data (bjergarters fysiske egenskaber og temperatur målinger

i borehullet) på dette togt kunne analyseres på en mere hensigtsmæssig måde end den sædvanlige anvendte metode ombord.

Der var en god og positiv stemning på hele togtet. Dette blev understreget af at skibets besætning, boremandskabet samt ODP repræsentanterne udtrykte, at dette var en af de bedste og medst velfungerende grupper der endnu havde været ombord på ODP skibet. De håbede at se alle til et nyt togt til hul 504B. Naturligvis stiller det krav om tilpasning og fleksibilitet at være ombord på et skib i 2 måneder uden havneanløb med 96 mennesker fra 16 lande, men det giver samtidig mulighed for et spændende arbejdsmiljø og gode bekendskaber. En af forudsætningerne for at deltage på et togt er dog, at ens familien er indstillet på kun at have kontakt via satellit i 2 måneder.

Lars Ole Boldreel, DGU.

*) ODP er et 10 år gammelt internationalt samarbejde delt ud på 17 medlemskaber på økonomisk basis, hvoraf Danmark deler et medlemskab sammen med 11 andre europæiske lande. Hvert medlemskab giver ret til at have to deltagere med på hvert LEG (togt). For øjeblikket har Danmark 3 geologer, nemlig seniorforsker B. Larsen (DGU) Statgeolog H.C.Larsen (DGU) og lektor N. Balling (Århus Universitet) som repræsentanter i forskellige udvalg i ODP.

Geolog Naja Mikkelsen (DGU) er sekretær for Danmark og det nordiske ODP samarbejde. Yderligere oplysninger om ODP kan fåes ved henvendelse til Naja Mikkelsen. DGU.

Foramtale af togtet blev bragt i Berlingske Tidende d. 9.9.-91 og Århus Stiftstidende d. 22.9.91.

Red. gør opmærksom på "4th ECOD WORKSHOP" 6-8. maj 1992, på Rungsted Gård. DRILLING TOWARDS THE 21ST CENTURY: ODP IN THE ATLANTIC. (side 17 DGFnyt 91-4).

DEBAT

ALTERNATIVE TANKER OM VANDRESSOURCER OG DN-POLITIK.

Spørgsmålet.

Efter en gennemlæsning af udkastet til DN's krav til en bæredygtig vand-ressourcepolitik, føler jeg det vigtig at mane til ekstra overvejelser om DN's rolle i det politiske spil, om hvorledes danske naturressourcer bedst benyttes og beskyttes.

Siden 1926 har det danske samfund haft en lovgivning, der på forbilledlig vis har haft til formål at vandressourcerne udnyttedes på en bæredygtig måde. Det har faktisk siden 1926 ikke været tilladt, at indvinde mere vand, end der gendannedes, og forbudt at forurene vores vandressourcer, ligesom det har været lovfæstet, at forurenere og udnytttere af grundvand skulle erstatte de skader der forvoldtes.

Desværre er størstedelen af det misbrug (forurening) af vandet, der har fundet sted, sket med billigelse af de politiske myndigheder, der varetager forvaltningen af loven. DN's erfaringer har da også været præget af kamp mod de myndigheder, der ofte sætter kortsigtede økonomiske gevinster, over en forvaltning efter lovens ånd og bogstav.

Det afgørende nye i DN's krav til bæredygtig vand-ressourcepolitik er, at "Vandindvindinger skal pålægges en miljøafgift af "psykologiske" grunde og for at reducere vandforbruget." Hidtil har det været DN politik at modarbejde misbrug og unødvendigt forbrug; men nu skal vi også af psykologiske grunde sætte ind mod det nyttige forbrug. Ifølge bemærkningerne til forslaget, vil dette medføre en stor beskatning af befolkningsgrupper, der har et stort uelastisk vandforbrug (børnefamilier) og vil hindre vanding i have- og landbrug.

I Danmark har vi en lang tradition for at "rette bager for smed"; men er det virkelig en værdig opgave for DN at legitimere en brandskatning af vandforbrugere, for at takkes de politiske myndigheder, der har været ansvarlig for misbrug af vandet?

Hvis DN virkelig vedtager dette, kan det kun skyldes fejlagtige præmisser og en ignorering af de erfaringer, DNS tillidsmænd har gjort under kampen for, at vor "bæredygtige" lovgivning bliver efterlevet.

Præmisserne

Jeg tror, at når vi er kommet så langt, skyldes det en meget massiv propaganda, hvor halve sandheder med virtuositet er blevet anvendt i miljøbeskyttelsens tjeneste, - også af DN.

Jeg vil minde om, at grundsygdommen i østeuropas socialistiske forsøg - efter Vaclav Havels udlægning - opstod, da løggen blev anvendt i den gode sags tjeneste.

Læser man bemærkningerne til kravforslagene, får man umiddelbart det indtryk, at vi lever i et ørkenland. Dette er ikke tilfældet. I Danmark regner det meget. Den sidste snes år er vandforbruget stagneret, og er forsat kun 3-4% af den samlede nedbør. Ganske vist er der nogle sommermåneder, hvor der i hårdt udnyttede områder kan forekomme udtørrede åer og vådområder. Imidlertid er vi udstyret med nogle af verdens bedste grundvandsmagasiner, som meget let vil kunne gemme store dele af vinterens overskud til sommeren. P.g.a. stagneringen i vandforbruget, er vore vandindvindings anlæg meget gamle. Planlagt og udført på en tid, hvor kendskabet til Danmarks hydrogeologi var betydeligt mindre end i dag. De eksisterende indvindingsanlæg er alt overvejende anbragt uden tilstrækkeligt kendskab til geologien, og der blev ikke dengang taget hensyn til naturens vådområder i vandindvindingsplanlægningen. Det vil i dag med meget små investeringer i flytninger af borer m.m. være muligt at indvinde alt det vand, man i Danmark kan bruge til nyttige formål, samtidigt med at tidligere vådområder kan genskabes. Når store dele af befolkningen alligevel tror, at vand

er en mangelvare, tror jeg dette skyldes en uheldig symbiose af de politiske myndigheder og de vandforskere, der udfører rekvireret arbejde for myndighederne - og som altså også synes at være dem der har leveret præmisserne for DNs nye krav!

For at illustrere troværdigheden af den information vi får fra disse "kompetente autoriteter", vil jeg fremdrage nogle citater fra Forskningspolitisk Råds strategiske miljøforskningsprogram for grundvand 1992-96.

Som begrundelse for at iværksætte programmet anføres, at vi ikke har adækvat kendskab til grundvandsressourcen, og man resumerer de sidste 30 års forskning: "Hovedformålet har skiftet gennem tiden. Lokalisering af vandførende lag var hovedformålet indtil slutningen af 1960'erne. I 70'erne var grundvandsressource studier og i 80'erne var grundvandsforureningsstudier hovedmålet." Og det konkluderes: "at den anslåede ressource for vandforsyning i tidens løb flere gange er korrigeret i negativ retning".

Det anføres ikke, at det i 60'erne lykkedes at udvikle metoder, der gjorde det let at finde vandførende lag i DK. At det i 70'erne lykkedes at finde metoder, der kunne sikre at vandindvindings negative følger for vådområderne blev minimeret. Og det anføres ikke, at forureningsstudierne i 80'erne endnu engang viste, at nedsivende nitrat bliver denitrificeret i den anaerobe zone, og at stort set alle organiske giftstoffer fra lossepladser efter meget kort vandring blev bakterielt omdannet. Ligesom det heller ikke omtales, at etablering af kommunekemi og genbrugsordninger faktisk har fjernet en betydelig del af den forurening fra lossepladser, vort grundvand var udsat for i 60'erne.

Når man skal vurdere det Forskningspolitiske Råds rekommandationer, er det vigtigt at læse hele indledningen. Her står, at strategisk miljøforskning ligner grundforskning "- men forskningsemnerne vælges på baggrund af brugerkredeens prioriteringer af interesser og behov." For grundvandsprogrammet gælder specielt, "- at det er designet for at give optimale fordele for de politiske myndigheder

som styrer grundvandsressourcen og dens beskyttelse,-" og "Det er målet, at inddrage den størst mulige del af den danske miljøforskning i det netværk af forpligtende samarbejde, gensidig tilpasning og videnformidling, som det påtænkte program naturligt vil skabe."

Det er altså ikke formålet for forskningen at fremskaffe viden, der vil gøre det muligt for befolkningen, at opnå en større fuldkommenhed i at udnytte og beskytte vandressourserne; nej - formålet er at styrke autoriteterne, og at sikre forskernes samarbejdsvillighed omkring videnformidlingen. Man kunne fristes til at tro, at når den strategiske miljøforskning skal ligne grundforskning, svarer det til, at løggen for at blive troet skal ligne sandheden.

Tidligere beklagede samfundsforskere, at de ikke havde naturens knyttede næve lige i synet, hver gang de sagde noget urigtig. I dag er problemet at vandforskerne frygter samfundets manglende bevillinger, hver gang de formidler resultater, der ikke giver støtte for myndighedernes allerede trufne beslutninger.

Erfaringerne

Efter mere end 10 år som pennefører for lokalkomiteen og samrådet i vandressourcespørgsmål (i den kommune og det amt der har den største udnyttelse af vandressourcen), har jeg høstet erfaringer om de politikere, der har ansvaret for udnyttelsen af vandressourserne. Jeg vil her resumere nogle:

Da Hovedstadsrådet sendte sit første vandplanlægningsforslag til høring, kritiserede DN det grundigt; men ikke nok med det, vi fremsendte konstruktive alternative forslag til, hvordan vandindvindingen kunne styres, så det både blev muligt at sikre en rigelig vandforsyning samtidig med, at vandløbenes minimumsvandføring blev sikret. I kommentarerne opfordrede DN ikke dengang til stop for havevanding. Tværtimod anførte vi, at godt vandede planter kræver mindre giftsprøjtning end tørketruede, og at DN i øvrigt gik ind for havebrug, bl.a. fordi mange menneskers naturforståelse begynder i haven.

I første omgang vandt vore synspunkter ikke megen forståelse i Hovedstadsrådet. Vi havde bl.a. foreslået, at en del af indvindingen flyttedes til kystområder, hvor grundvandet flyder direkte til havet, hvor vandløbene altså ikke ville blive berørt af indvindingen. Vi havde f.eks. peget på, at der ved Kyndelløse var sådanne ikke udnyttede vandressourcer. Vi blev overrasket, da rådets reaktion var at foreslå netop dette område brugt til storlosseplads for kraftværkernes affaldsprodukter. Vi havde glemt, at mange fra rådet også sad i kraftværkernes bestyrelser! Dog - som en af sine sidste handlinger vedtog Rådet trods alt en vandplan med retningslinier, som byggede på vores oprindelige forslag.

Vi kunne imidlertid ikke ånde lettet op. Rådet blev nedlagt, og selvom Amtsrådet genvedtog planen, har de ikke handlet efter den. Først oplevede vi, at en grusgravsejer ulovligt havde gravet for dybt, og derefter ulovligt pumpet store mængder grundvand væk. På trods af planens retningslinier om at undgå vandspild ved råstofindvinding, skyndte amtet sig at lovliggøre forholdene. En hast, der virkede særlig iøjnefaldende, da der 1 km fra graven var et lille vandværk, der på grund af grundvandssænkningen i området havde flouridproblemer, og som i årevis havde ventet på sagsbehandling i amtet. Vi havde glemt, at kortsynede økonomiske interesser går forud for befolkningens sundhed!

Hovedideen i vandplanen: ved flytning af borer mv. at genskabe vandløb og vådområder, tog amtet ikke op. Tværtimod indgik man en aftale med Københavns Vandforsyning (KV) om at iværksætte en vandsparekampagne. Havevanding blev bandlyst, man blev opfordret til, at indsamle regnvand til havevanding. Dette medførte, at de vandløb, der om sommeren tidligere kun indeholdt spildevand og regnvand fra veje og tage, nu blev frataget en del af regnvandet. I Lejre, hvor effekterne af den uheldige måde vandet bliver indvundet på er tydelige, fremsendte en enig kommunalbestyrelse til amtet og KV en plan, der konkret levede op til retningslinierne i den regionale vandplan. Amtet og KV ønskede ikke at virkeliggøre planerne, på trods af at de beregnede udgifter pr. m³ i ører, kun svarer til den beskatning, havevanding pålægges i kroner. Vi havde glemt, at

politikere også er skatteopkrævere, og at de for at kunne legitimere vandskatterne kunne have interesse i at fremvise skader som følge af vandindvinding, en interesse der langt overstiger interessen for at genoprette skaderne!

Den bedste af alle verdener?

Vil DN nu af "psykologiske" grunde legitimere afgift på vandforbrug, kommer man let til at tænke på Voltaires roman "Candide". Hver Candide, inspireret af magister Pangloss's metafysiko-teologo-cosmo-nigologi videnskab, vedblivende søgte den bedste af alle verdener. Candide led utallige skuffelser, men fandt trøst i at opnå én vished. Nemlig, "at vi må dyrke vor have." I Voltaires historie er der et håb. I en DN alliance med skatteopkræverne, ser jeg kun den samme ulykke, som i Wessels "Smeden og Bageren". Det vil være beskæmmende, hvis DN ophører med reel kritik af de naturforvaltende politikere.

Det synes som om, der i den oplyste enevælde var en større reel ytringsfrihed, end vi har i dag; og det på trods af, at både Paven og Dronningen har opfordret os til at udnytte retten til frit at kritisere, hvad vi finder forkert.

Niels Schrøder, docent, TEK-SAM RUC & medlem af Danmarks Naturfrednings Forenings Lokakometé i Lejre.

KONTAKTPERSONER

Formålet med kontaktpersonerne er:

- at opbygge en synlig kreds af faste meddelere til DGFnyt
- at medlemmerne har et sted at henvende sig til med ideer og spørgsmål
- at kanalisere forespørgsler udefra hen til de rette personer

DGFnyt mangler stadig amtsgeologiske kontakter fra Østdanmark. Endvidere kontaktpersoner for f.eks. råstoffer og materialeteknologi.

Amtsgeologiske kontaktpersoner:

Nordjyllands Amt. Preben Fredriksen.	tlf. 9815 6222
Ringkøbing Amt. Vagn Jensen.	tlf. 9732 0866
Århus Amt. Morten Hundahl.	tlf. 8627 3044
Viborg Amt. Lars Christiansen.	tlf. 8662 3300
Vejle Amt. Jørgen Fjeldsø.	tlf. 7583 5333
Sønderjyllands Amt. Rud Friborg.	tlf. 7472 2929
Ribe Amt. Jens Bruun-Petersen.	tlf. 7542 4200
Fyns Amt. Poul Rasmussen.	tlf. 6615 9400
Bornholms Amt. Jette Iversen	tlf. 5695 2123
Københavns Amt. Kim Dahlstrøm	tlf. 4296 5544, lok. 2230
Frederiksborg Amt.	tlf. 4226 6600
Roskilde Amt	tlf. 4632 3332
Vestsjællands Amt. Anne Brehmer	tlf. 5363 2533
Storstrøms Amt	tlf. 5482 3232

Faglige kontaktpersoner.

Endogen geologi, generelt

Jon Steen Petersen, Geol. Inst. Århus, tlf. 8612 8233

Malmgeologisk klub

Henrik Stendahl, Inst. Alm. Geol. tlf. 3311 2232

Mineralogisk klub

Ole V. Petersen, Geol. Mus. tlf. 3313 5001

Sedimentologisk klub

Peter Johannesen, DGU, tlf. 3110 6600

Palæontologisk klub

Formand: Niels Bonde, Geol. Cent. inst., tlf. 3311 2232

Dansk Tektonisk Forskningsgruppe (DTFG)

Niels Østerby Olsen, Poul-Henrik Larsen og
John Korstgård, Geol. Inst. Århus, tlf. 8612 8233
eller tlf. 8620 2711 lok.: 2033

Dansk Sedimentologisk Forskningsgruppe (DSFG)

Peter Johannesen, DGU, tlf. 3110 6600
Henrik Olsen, Inst. Geol. & Geotekn. tlf. 4593 6266
fax 4288 5935

Dansk geofysisk forening

Søren Gregersen, Kort og Matrikel Styr. tlf. 3135 8750
C. C. Tscherning, Geofysisk Inst. Kbh. tlf. 3181 0447

Dansk Nationalråd for Oceanologi.

Aksel Wiin Nielsen & Vagn Hansen
Sekretær: Birger Larsen, DGU, tlf. 3110 6600

Hydrogeologi, generelt

Inga Sørensen, Horsens Teknikum, tlf. 7562 8811

Collegium Palynologicum Scandinavicum (CPS)

Formand: Kaj Raunsgaard Pedersen,
Geol. Inst. Århus, tlf. 8612 8233

Society of Petroleum Engineers (SPE)

Bjarne Skovbro, Mærsk Olie & Gas a.s. tlf. 3118 4044

DEN DANSKE NATIONALKOMITÉ FOR GEOLOGI. 1992.

(Vi vil gerne bringe telefonnr. på komiteens medlemmer, hvorfor interesserede bedes indberette disse til DGFnyt's redaktør på Tlf. el. FAX: 8622 2433).

Chefgeodæt Ole Bedsted Andersen,
Nationalkomiteen for Geodæsi og Geofysik.

Geolog Steen Andersen, Skov- og Naturstyrelse,

Museumsinspektør Charlie Christensen, Nationalmuseet,

Dir. Knud Ellitsgaard-Rasmussen, Videnskabernes Selskab,

Geolog Peter Gravesen, Dansk Geologisk Forening,

Lektor Niels Hald, Geologisk Museum (sekretær),

Lektor Tommy Jøgart, Roskilde Universitetscenter,

Lektor Svend Karup-Møller, Institut for Silikatindustri, DTH,

Lektor B. Eske Koch, Geologisk Institut,
Århus Universitet (næstformand)

Professor Gunnar Larsen, (Århus Universitet)
Det Naturvidenskabelige Forskningsråd

Geolog Naja Mikkelsen, Danmarks Geologiske Undersøgelse

Cand. scient Bjarne Leth Nielsen,
Dansk Olie- og Gasproduktion A/S

Geolog Agnete Steinfeldt, Grønlands Geologiske Undersøgelse

Professor Henning Sørensen, Geologisk Institut,
Københavns Universitet (formand).

RETNINGSLINIER FOR BIDRAGSYDERE TIL DGFnyt

Artikler og meddelelser til optagelse i DGFnyt bedes fortrinsvis fremsendt på diskette, vedlagt udskrift af indlægget til brug for redaktøren under redaktionsprocessen.

Disketterne skal være formateret på IBM-compatible DOS maskiner i gængse formater. Teksten skal enten leveres i WordPerfect 5.0 / 5.1 eller i ASCII tegnsæt uden formateringskoder fra et tekstbehandlingssystem.

Artikler modtages også gerne på normal vis i form af et manuskript. Af hensyn til muligheden for optisk læsning vil redaktøren gerne have manuskriptet skrevet med en standard maskinskrift type (f.eks. Courier 10 eller Elite 10). Afbildinger må ikke være større end A4, og de skal kunne tåle at blive nedsat fra A4 til A5.

Fremtidige numre forventes udgivet efter følgende plan:

	Deadline	Planlagt
Maj.jun.jul.	29. april 92	15. maj 92
Aug.sept.okt.	29. juli 92	15. aug. 92
Nov.dec.jan.	28. okt. 92	15. nov. 92
Feb.mar.april.	29. jan. 93	15. febr. 93

Det henstilles til bidragsydere at materiale fremsendes således at det er redaktøren i hænde med posten på dagen for deadline, ellers når det ikke med. Kun efter forudgående aftale modtages materiale pr. fax. Da problemer omkring redaktionen endnu ikke er løst bedes alle bidrag til DGFnyt 92-3 sendes til sekretæren for DGF, Bo Nyvang Andersen, Øster Voldgade 5-7, 1350 København K.

MØDEKALENDER

DATO	ARRANGØR	OMTALT SIDE
18. FEBRUAR 1992	INTERNT BIB.MØDE	24
24. FEBRUAR 1992	DGF, KBH.	11
24. FEBRUAR 1992	PAL. KLUB	17
29. FEBRUAR 1992	DEBATMØDE	DGFnyt 92-1, 53
9. MARTS 1992	SPE	22
10-11. MARTS 1992	ATV	DGFnyt 92-1, 15
12. MARTS 1992	FÆLLESMØDE	19
13. MARTS 1992	MALM. KLUB	DGFnyt 92-1, 9
14. MARTS 1992	DSFG	12
14. MARTS 1992	SED. KLUB	15
17. MARTS 1992	PAL. KLUB	17
31. MARTS 1992	PAL. KLUB	17
22. APRIL 1992	SED. KLUB	16
23. APRIL 1992	SPE	22
30. APRIL 1992	ATV	DGFnyt 92-1, 15
6-8. MAJ 1992	ECOD	DGFnyt 91-4, 17
12. MAJ 1992	SPE	22
13. MAJ 1992	SED. KLUB	16
21. MAJ 1992	ATV	DGFnyt 92-1, 15
13. MAJ 1992	SPE	22

DGFnyt

medlemsblad for Dansk Geologisk Forening

1. kvartal, februar, marts, april 1992

Medlemskab af Dansk Geologisk Forening koster i 1992 kr. 275,- studerende dog kun kr. 165,-.

Sekretæren træffes torsdage 9-12, Tlf.: 3313 5001, Fax: 3332 6365

Foreningens adresse er: Øster Voldgade 5-7
1350 København K

Bestyrelsen:

Stefan Hultberg (formand)
Danmarks Geologiske Undersøgelse,
Thoravej 8, DK- 2400 København NV,
tlf: 3110 6600 Fax: 3119 6868

Peter Gravesen (næstformand)
Danmarks Geologiske Undersøgelse

Torsten Toksvad (kasserer)
NR Consult, tlf. 4814 0066

Bo Nyvang Andersen (sekretær)
Geologisk Centralinstitut

Erik Kristiansen (Bibliotekar)
Geologisk Centralinstiut

Steen Sjerring (redaktør Årsskriftet)
Geologisk Centralinstitut

Marianne Vasard Nielsen (Århus repræsentant), Paly-Dat, Elstedvænge 27
8520 Lystrup, Tlf/Fax: 8622 2433

Redaktør Bulletin: Hans Jørgen Hansen,
Geologisk Centralinstitut,
Øster Voldgade 10,
1350 Kbh. K. Tlf.: 3311 2232

Århus Udvalget:

Søren Bom Nielsen
Geologisk Institut, Lab. geofysik
Finlandsgade 6-8, 8200 Århus N
Tlf.: 8616 1666 / 8616 6877 - 57

David Penney
Geologisk Institut, Århus

Claus B. Ditlefsen
Geologisk Institut, Århus

Kristian Dalsgaard
Geologisk Institut, C.F.Møllers Alle
8000 Århus C. Tlf.: 8612 8233.

Inga Sørensen, Ingeniørhøjskolen,
Chr. M. Østergårds Vej 4, 8700 Horsens
Tlf.: 7562 8811, Fax: 7562 6456

Peter Sandersen,
Tornhøjvej 82.
Stautrup, 8260 Viby J.
Tlf.: 8628 5579

Marianne Vasard Nielsen
Århus repræsentant i bestyrelsen.

Ansvarshavende redaktør af dette nr. af
DGFnyt: Marianne Vasard Nielsen.

Forenings formål er:

- at fremme interessen for geologi og beslægtede videnskaber.
 - at knytte geologer og andre geologisk interesserede nærmere sammen
 - at virke for udbredelsen af kendskabet til de geologiske forhold i det danske rige.
-

DGFnyt trykkes i et oplag på 900 stk, og udsendes til alle medlemmer af Dansk Geologisk Forening, samt en række institutioner.

Alt arbejde i forbindelse med nærværende nummer er udført i firmaet **Paly-Dat, Elstedvænge 27, 8520 Lystrup**. Paly-Dat beskæftiger sig normalt med biostratigrafiske / palynologiske opgaver samt opgaver ved vurdering af palynofacies og kan kontaktes på Tlf. 86 22 24 33.